

BIO

2023 / 2024

Informator

TEMAT NUMERU

Biznes zrównoważony

PRAWO

Nowe opłaty od jednorazowych produktów z plastiku

Nowe unijne rozporządzenie w sprawie baterii i zużytych akumulatorów

DOBRE PRAKTYKI

Coraz więcej, coraz drożej, czyli dylematy branży odpadowej

Przełącz dalej z Elektrośmieciarką!

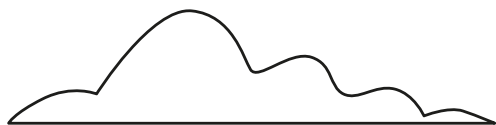
EDUKACJA EKOLOGICZNA

Włącz Eco Wyobraźnię

**BIO
SYS
TEM**

WŁĄCZ
ECO
WYOBRAŹNIĘ

WSTĘP

3

TEMAT NUMERU

Biznes zrównoważony

4

PRAWO

Nowe opłaty od jednorazowych produktów z plastiku

10

DOBRE PRAKTYKI

Coraz więcej, coraz drożej, czyli dylematy branży odpadowej

22

PRAWO

Nowe unijne rozporządzenie w sprawie baterii i zużytych akumulatorów

28

DOBRE PRAKTYKI

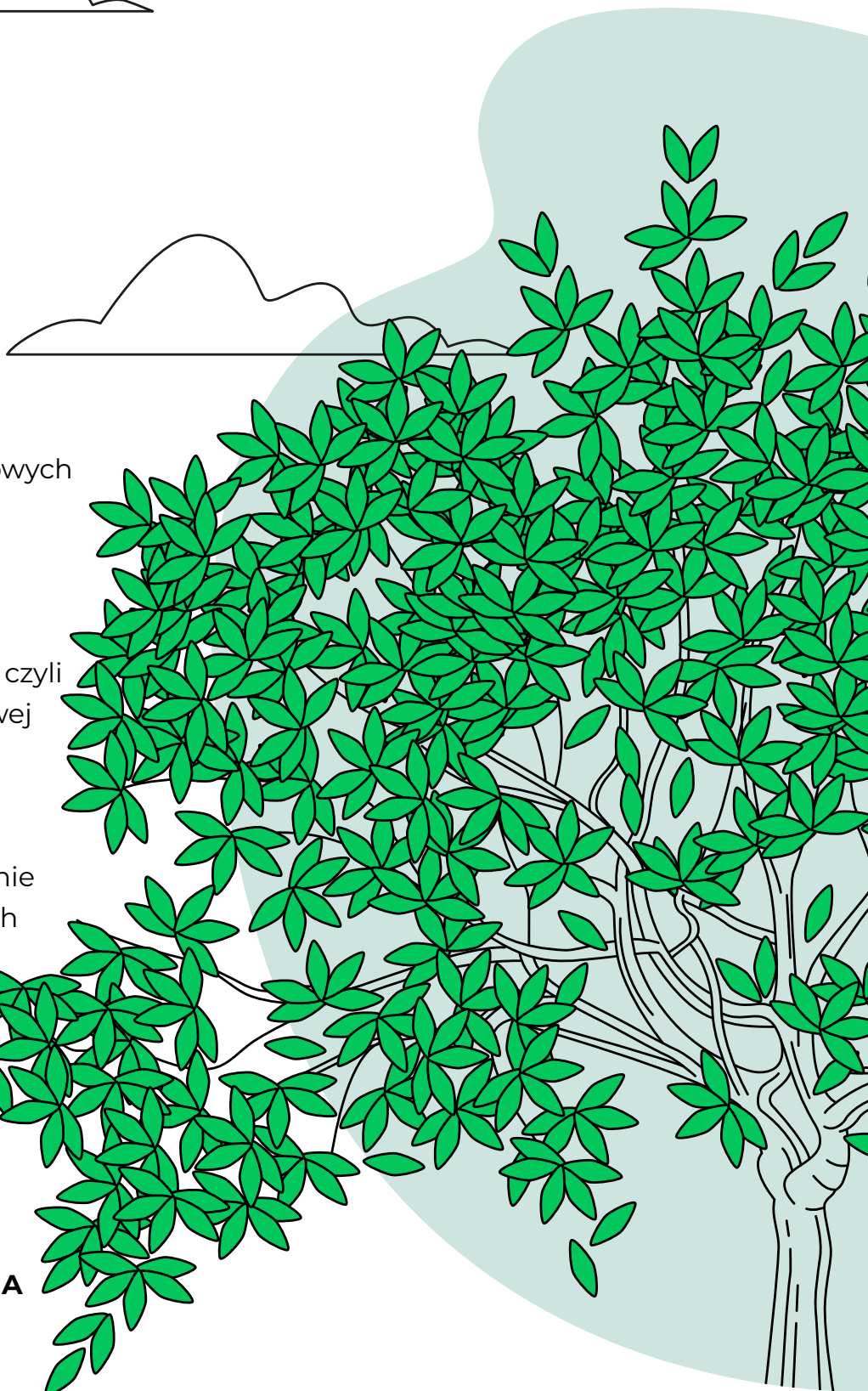
Przełącz dalej z Elektrośmieciarką!

32

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Włącz Eco Wyobraźnię

34

WSTĘP

Szanowni Państwo,

oddajemy do rąk czytelników nowe wydanie BIOINFORMATORA z opóźnieniem. Wynikło to z nadzwyczajnej i dotąd niespotykanej sytuacji na rynku organizacji odzysku, zajmujących się zbiórką i recyklingiem opakowań. Mam tu na myśli gwałtowny wzrost cen usług zbiórki i recyklingu odpadów, który rozpoczął się w trzecim kwartale minionego roku. Ceny te w krótkim czasie wzrosły mniej więcej czterokrotnie. Spowodowało to destabilizację rynku i problemy z wykonaniem przyjętych obowiązków. Ta sytuacja nie ustabilizowała się do chwili obecnej.

Z zadowoleniem mogę stwierdzić, że udało nam się przezwyciężyć napotkane trudności.

W dniu 15 marca 2024 roku dokonaliśmy rozliczenia wszystkich przyjętych obowiązków i złożyliśmy sprawozdanie z ich wykonania.

Opis niektórych czynników, które wpłynęły na sytuację, z jaką mieliśmy do czynienia na rynku zużytych opakowań, znajdą Państwo w artykule pt. „Coraz więcej, coraz drożej, czyli dylematy branży odpadowej”. Podkreślam jednak, że artykuł nie wskazuje na wszystkie przyczyny wspomnianych trudności, jakich doświadczyliśmy pod koniec roku 2023.

Zachęcam Państwa również do przeczytania pozostałych artykułów zawartych w BIOINFORMATORZE i życzę przyjemnej lektury.

dr Henryk Buczak

Prezes Zarządu

Biosystem Organizacja Odzysku Opakowań SA

Biosystem Elektrorecykling Organizacja Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego SA

BIZNES ZRÓWNOWAŻONY

Katarzyna Prętnicka
Menedżerka ESG

Zrównoważony rozwój staje się nowym sposobem myślenia i prowadzenia biznesu. Rosnąca presja regulacyjna oraz oczekiwania konsumentów sprawiły, że ESG, czyli odpowiedzialność przedsiębiorstw za generowany przez nie wpływ na środowisko (ang. Environmental), społeczeństwo (ang. Social) oraz w zakresie ładu zarządczego (ang. Governance), staje się must have strategii biznesowych przedsiębiorstw. Dyrektywy i rozporządzenia unijne nakładające na firmy coraz więcej obowiązków w zakresie ujawniania i raportowania danych ESG obowiązują nie od dziś. Jednak już niebawem skutki tych oraz nowo przyjętych i finalizowanych właśnie regulacji odczuje niemal cały rynek, ponieważ wszystkie wprowadzane przepisy na rzecz zrównoważonego rozwoju nakładają na biznes obowiązek prześwietlania pod tym kątem nie tylko własnej działalności, lecz także innych elementów łańcucha wartości, w tym m.in. swoich dostawców. Firmy, które nie będą gotowe, by podjąć nowe wyzwania, muszą liczyć się z trudnościami w utrzymaniu klientów, pozyskiwaniu nowych zleceń, wygrywaniu przetargów czy otrzymaniu kredytu w banku.

O konieczności przedstawiania biznesu na zrównoważone tory mówi się od dawna. Jak w praktyce miałyby to wyglądać i od czego zacząć? Tu po stronie przedsiębiorców pojawia się więcej pytań niż odpowiedzi. Dla większości firm, które z trudem nadążają za coraz bardziej wymagającymi przepisami (np. z zakresu ochrony środowiska) już samo compliance środowiskowe jest nie lada wyzwaniem. Trudno się dziwić, że opublikowana w grudniu 2022 roku dyrektywa CSRD (ang. Corporate Sustainability Reporting Directive)¹, wprowadzająca obowiązkowe, podlegające audytowi raportowanie kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem w sprawozdaniach z działalności spółek, podniosła temperaturę dyskusji wokół ESG.

Nowe przepisy nie tylko znacząco poszerzają katalog firm objętych obligatoryjnym raportowaniem niefinansowym, ale też mocno podnoszą poprzeczkę, jeśli chodzi o zakres i jakość danych, które już niebawem będzie publikować ok. 3,5 tys. firm w Polsce: w pierwszej kolejności, już od 1 stycznia 2024 roku, duże spółki giełdowe (powyżej 500 pracowników i/lub z 40 mln EUR obrotów i/lub

z 20 mln EUR całkowitych aktywów), które będą musiały przedstawić raport w 2025 roku, rok później wszystkie duże spółki (powyżej 250 pracowników i/lub z 40 mln EUR obrotów i/lub z 20 mln EUR całkowitych aktywów)², które zraportować swe działania muszą w 2026 roku, a od 1 stycznia 2026 roku także małe i średnie spółki giełdowe (z raportem w 2027 roku). Nie warto jednak czekać do ostatniej chwili. Aby móc za rok lub za dwa lata przygotować rzetelny raport, trzeba już dziś sprawdzić, jakie dane spółka będzie musiała ujawnić, skąd je pozyskać, gdzie gromadzić, jakie działania zaplanować i jak mierzyć postępy w realizacji zadań. Zakres ujawnianych informacji będzie uzależniony od wyników przeprowadzonej przez firmę tzw. analizy podwójnej istotności, czyli badania, na które spośród kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem działalność spółki istotnie wpływa oraz które z tych zagadnień istotnie wpływają lub mogą wpływać na kondycję finansową spółki. Jednym z celów CSRD jest zwiększenie transparentności działań firm na rzecz zrównoważonego rozwoju i ukrócenie wszechobecnego greenwashingu. Aby podnieść wiarygodność i umożliwić porównywanie prezentowanych w raportach danych, Europejska Gru-

¹ Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Dz. U. UE L 2022.322.15).

² Zgodnie z tzw. Pakietem Redukcji Obciążeń (ang. Burden Reduction Package) progi finansowe zostaną podwyższone o 25%.

pa Doradczą ds. Sprawozdawczości Finansowej opracowała Europejskie Standardy Raportowania Zrównoważonego Rozwoju (tzw. ESRS-y, ang. European Sustainability Reporting Standards). Według tych, przyjętych 31 lipca 2023 roku, wytycznych wszystkie zobowiązane przez CSRD spółki będą musiały przygotowywać swoje raporty. Warto, by przedsiębiorcy zapoznali się ze standardami i wymogami CSRD także wtedy, gdy dyrektywa bezpośrednio ich nie dotyczy, a więc gdy ich firma nie spełnia wskazanych w niej kryteriów co do liczby pracowników bądź obrotów czy sumy bilansowej. Nasi raportujący kontrahenci będą bowiem musieli ujawnić dane w odniesieniu do całego łańcucha wartości, czyli pozyskać je z rynku, w tym od swoich partnerów biznesowych. Wiele firm już dziś zleca to zadanie agencjom ratingowym, które coraz częściej pukają do drzwi nawet małych podmiotów i sprawdzają, czy te spełniają kryteria ESG. W konsekwencji preferowani będą (a nawet już są) dostawcy, którzy nie tylko dostarczą swoim raportującym partnerom wymagane dane, lecz także wykażą jak największą świadomość ESG i będą podejmować konkretne działania z tym związane, np. zadbają o postępy w zakresie redukcji śladu węglowego, będą wdrażać rozwiązania cyrkularne i będą stosować uczciwe praktyki biznesowe, zatroszczą się o równe traktowanie pracowników czy o inkluzywność

i różnorodność w miejscu pracy.

ESRS-y obejmują trzy obszary tematyczne:

- E - środowisko naturalne**
- S - ludzie i społeczeństwo**
- G - zarządzanie organizacją**

W ramach każdego z obszarów opracowano standardy, których powinno się przestrzegać w poszczególnych sferach zrównoważonego rozwoju. Obejmują one takie zagadnienia jak:

zmiana klimatu
(ESRS E1),

zanieczyszczenia
(ESRS E2),

woda i zasoby i morskie
(ESRS E3),

bioróżnorodność i ekosystemy
(ESRS E4),

wykorzystanie zasobów
i gospodarka obiegu zamkniętego
(ESRS E5)

pracownicy przedsiębiorstwa
(ESRS S1),

pracownicy w łańcuchu wartości
(ESRS S2),

dotknięte społeczności
(ESRS S3),

konsumenci i użytkownicy końcowi
(ESRS S4),

prowadzenie działalności
gospodarczej
(ESRS G1).

Ponadto zasady raportowania zostały opisane w dwóch standardach ogólnych (ESRS1, ESRS2). Trwają także prace nad standardami sektorowymi, których ma być aż 40. Już same nazwy ww. standardów wskazują kierunek dalszej analizy działalności firmy w kontekście zrównoważonego rozwoju. Standardy środowiskowe każą spółkom odnieść się do wielu istotnych i złożonych kwestii środowiskowych. Jednym z ważniejszych i obowiązkowych dla wszystkich firm, bez względu na branżę, zagadnieniem jest emisja gazów cieplarnianych. Standard E1 zobowiązuje przedsiębiorstwa do mierzenia śladu węglowego w trzech zakresach, tj. zarówno emisji wynikającej bezpośrednio z działalności spółki, jak i emisji pośredniej, generowanej w ramach całego łańcucha wartości. Firmy będą musiały przedstawić strategię dekarbonizacji, wpisującą się w założenia Porozumienia Paryskiego³ (obniżenie globalnego ocieplenia do 1,5°C), i wykazać konkretne działania, poprzez które zmniejszają swój negatywny wpływ na klimat.

Na szczególną uwagę firm wprowadzających towary w opakowaniach zasługuje także standard E5, tj. wykorzystanie zasobów i gospodarka obiegu zamkniętego. Standard nawiązuje do znanych pryncypiów gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), takich jak zasada 9R (Refuse, Rethink, Reduce, Reuse, Repair, Refurbish, Remanufacture, Repurpose, Recycle) czy hierarchia postępowania z odpadami (Prevention, Preparing for re-use, Recycling, Other Recovery, Disposal). Analogicznie do pozostałych standardów E5 obliguje firmy do przeanalizowania wpływu na wykorzystywanie zasobów i cyrkularność, a także ocena ryzyk i szans wynikających z tych zagadnień dla kondycji finansowej spółki. Przewiduje obowiązek ujawnienia strategii i polityki dot. zasobów i gospodarki obiegu zamkniętego, działań na rzecz ich realizacji, wskaźników stosowanych do mierzenia efektywności podejmowanych działań. Raportujące firmy będą musiały opisać produkty (w tym te opakowaniowe), materiały, maszyny wykorzystywane w procesie produkcyjnym w ramach własnej działalności i łańcucha wartości (pod kątem stosowania surowców odnawialnych, pochodzących z recyklingu czy powtórnie wykorzystanych), a także produkty i materiały wytworzone przez spółkę (w kontekście ich żywotności, możliwości demontażu, na-

³ Porozumienie Paryskie, ratyfikowane przez wszystkie państwa członkowskie UE, weszło w życie 4 listopada 2016 roku. Ma na celu współpracę w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i jego negatywnym skutkom.

prawy, regeneracji, ponownego użycia czy poddania recyklingowi – ang. circular design). Przedsiębiorstwa będą zobligowane do ujawnienia łącznej ilości odpadów, z wyszczególnieniem odpadów poddanych odzyskowi (z podziałem na metody odzysku), utylizacji (z podziałem na sposób utylizacji) oraz odpadów nierecyklingowanych. Szerokie standardy społeczne obejmują m.in. liczne zagadnienia dotyczące pracowników, takie jak: równe traktowanie i jednakowe możliwości zawodowe dla wszystkich, warunki pracy czy poszanowanie praw człowieka, podstawowych wolności, zasad i norm demokratycznych. Standardy S1 i S2 zawierają konkretne wskaźniki, które poszczególne firmy mogą wykorzystać do mierzenia efektywności działań. Takim parametrem jest np. liczba godzin szkoleniowych z podziałem na płeć pracowników, luka płacowa pomiędzy wynagrodzeniami kobiet i mężczyzn (tzw. gender pay gap), odsetek pracowników z niepełnosprawnościami czy liczba incydentów przemocy i nękania.

Z kolei zgodnie ze standardem G1 raportująca firma będzie musiała odnieść się do kwestii takich jak: rola organów

administrujących, zarządzających i nadzorujących w kontekście ESG, ich skład i kompetencje, etyka biznesu i kultura korporacyjna (przeciwdziałanie korupcji, ochrona sygnalistów, dobrostan zwierząt), polityczne zaangażowanie i lobbing, relacje z klientami, dostawcami i społecznościami (np. praktyki płacnicze stosowane wobec małych i średnich przedsiębiorstw).

Obowiązek raportowania zrównoważonego rozwoju zgodnie z europejskimi standardami, wynikający z dyrektywy CSRD, to tylko jeden z powodów, dla których warto przygotować firmę do swoistej transformacji ESG. Żelazna konsekwencja, z jaką UE wprowadza i rozbudowuje kolejne regulacje prawne na rzecz zrównoważonego rozwoju (SFDR⁴, NFRD⁵, Taksonomia UE⁶, przygotowywana dyrektywa CSDD⁷...), a także legislacja u naszych zachodnich sąsiadów

⁴ Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (Dz. U. UE L 317/1).

⁵ The Non-Financial Reporting Directive (NFRD) – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz. U. UE L 330/1).

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (system klasyfikacji działalności zrównoważonej środowiskowo) (Dz. U. UE L 198/13).

⁷ Corporate Sustainability Due Dilligence Directive (CSDD) – Projekt dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju.

(np. uchwalona w Niemczech Ustawa o należytej staranności przedsiębiorcy w łańcuchu dostaw⁸) nie pozostawiają złudzeń – biznes musi zacząć świadomie i odpowiedzialnie zarządzać swoim wpływem na ludzi i na planetę i analizować płynące z tych aspektów ryzyka i szanse. Podejmowane przez firmy działania będą podlegały wnikliwej i opartej o precyzyjne kryteria weryfikacji przez banki, ubezpieczycieli, agencje ratingowe, kontrahentów i konsumentów. Działania firm, które dziś pomagają budować przewagę konkurencyjną przez np. wdrażanie polityki inkluzywności i różnorodności w miejscu pracy, obniżanie śladu węglowego w wyniku transformacji energetycznej, podejmowanie inicjatyw na rzecz lokalnych społeczności czy stosowanie materiałów pochodzących z recyklingu, wkrótce przestana być tylko dobrą praktyką, a staną się obowiązkiem, który będzie miał bezpośrednie przełożenie na finanse przedsiębiorstwa. Będą one bowiem odgrywać decydującą rolę w pozyskiwaniu zleceń (dodatkowe

punkty w przetargu) czy staraniach o korzystny kredyt (w ramach tzw. zielonego finansowania) lub utrzymaniu partnera biznesowego (np. kontrahenta z Niemiec, zobligowanego tamtejszym prawem do spełniania wysokich standardów w zakresie ochrony praw człowieka i środowiska). Nie bez znaczenia są także rosnące ryzyka, nie tylko reputacyjne, płynące dla biznesu z postępujących zmian klimatu, kurczących się zasobów naturalnych, ekstremalnych zjawisk pogodowych. Nie można zapomnieć również o szansach wynikających np. z uniezależnienia od drogiej czarnej energii, oszczędnego gospodarowania materiałami czy budowania włączającej kultury organizacyjnej w miejscu pracy i wykorzystania w pełni potencjału pracowników.

Bez względu na to, czy, kiedy i które regulacje prawne dotyczące zrównoważonego rozwoju zaczną bezpośrednio obowiązywać daną firmę, warto, by już teraz wdrażała ona standardy ESG w strategię działalności biznesowej.

⁸ Das Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz (LkSG) – Ustawa o należytej staranności przedsiębiorcy w łańcuchu dostaw.

NOWE OPŁATY OD JEDNORAZOWYCH PRODUKTÓW Z PLASTIKU

Mikołaj Maśliński

*Prawnik | specjalista w zakresie BDO, Dyrektywy SUP i opłat za opakowania
Prezes Zarządu MAŚLIŃSKI Law & Consulting sp. z o.o.*

Od 1 stycznia 2024 roku sklepy, hurtownie i punkty gastronomiczne mają obowiązek pobierać nowe opłaty za jednorazowe kubki i pojemniki na żywność. Dotknie to praktycznie każdą restaurację, kawiarnię czy punkt, w którym oferuje się kawę lub żywność na wynos. Z nowymi opłatami muszą liczyć się także sklepy i hurtownie oferujące opakowania, a także producenci produktów zawierających plastik.

W ostatnich latach obserwujemy gwałtowny wzrost produkcji plastiku. Tylko w 2017 roku światowa produkcja tworzyw sztucznych wynosiła 348 mln ton. Co jednak istotne, wiele produktów wykonanych z plastiku ma wyłącznie krótkotrwałe zastosowanie i nie przewiduje się ich ponownego użycia. Mowa tutaj w szczególności o opakowaniach. Warto zauważyć, że do ich produkcji zużywa się każdego roku około 40% wszystkich pierwotnych tworzyw sztucznych¹.

Pomimo postępu w zakresie gospodar-

ki o obiegu zamkniętym przed sektorem tworzyw sztucznych wciąż stoją poważne wyzwania. Przede wszystkim musi się on mierzyć z tym, iż system wykorzystania i oddziaływania tworzyw sztucznych w przeważającej części ma charakter liniowy. W rezultacie poziom recyklingu odpadów plastikowych wciąż nie jest zadawalający (około 14%). Tym samym duża część tych odpadów jest spalana, składowana na wysypiskach śmieci, wywożona poza granice Europy lub porzucana w środowisku jako śmieć².

Mając na uwadze powyższe, Unia Euro-

¹ Wniosek ustawodawczy ws. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/1020 i dyrektywę (UE) 2019/904 oraz uchylające dyrektywę 94/62/WE, 2022/0396 (COD).

² SYSTEMIQ, ReShaping Plastics. Drogi dojścia do zeroemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym dla tworzyw sztucznych w Europie. Podsumowanie wykonawcze, 2022, [online] <https://plasticseurope.org/wp-content/uploads/2022/04/ReShapingPlastics-ES-POLISH-v1.3.pdf>, dostęp: 13.01.2024.

pejska przyjęła szereg regulacji prawnych, które mają odwrócić ten trend. Zgodnie z przyjętym przez Komisję Europejską w 2021 roku Planem działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby do 2030 roku UE powinna ograniczyć o 50% ilość plastikowych odpadów w morzu oraz o 30% ilość mikrodrobin plastiku uwalnianych do środowiska³. Realizacji tego ambitnego planu służy m.in. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, często zwana „Dyrektywą Single-Use Plastics” lub „Dyrektywą SUP”⁴.

[...] do 2030 roku UE powinna ograniczyć o 50% ilość plastikowych odpadów w morzu oraz o 30% ilość mikrodrobin plastiku uwalnianych do środowiska.

Polska wdrożyła przepisy Dyrektywy SUP na mocy Ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi od-

padami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw⁵. Wprawdzie szereg przepisów tej ustawy wszedł w życie już 24 maja 2023 roku (np. zakaz wprowadzania do obrotu niektórych produktów z plastiku), jednak dopiero 1 stycznia 2024 roku wchodzi w życie nowe opłaty.

Opłata za jednorazowe kubki i pojemniki na żywność

Jedną z kluczowych zmian, które weszły w życie od 1 stycznia 2024 roku, jest obowiązek pobierania opłaty za jednorazowe kubki i pojemniki na żywność wykonane z plastiku. Jak stanowi nowo dodany art. 3b ust. 1 Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (dalej zwanej „Ustawą”)⁶, opłatę będą pobiera-

³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby”, COM (2021) 400.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko (Dz. Urz. UE L 155 z 12.06.2019, s. 1).

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 877.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1903.

li przedsiębiorcy prowadzący jednostki handlu detalicznego, jednostki handlu hurtowego lub jednostki gastronomiczne, w których są oferowane produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, wymienione w załączniku nr 6 do Ustawy, będące opakowaniami lub napoje lub żywność pakowane przez tego przedsiębiorcę w te produkty. Co istotne, opłata będzie pobierana od użytkownika końcowego, nabywającego kubki lub pojemniki na żywność, a także nabywającego napoje lub żywność w tych opakowaniach (szerzej o użytkowniku końcowym mowa będzie w dalszej części niniejszego artykułu).

Warto przy tym zauważyć, że wymóg pobierania opłaty dotyczy także przedsiębiorców pakujących i oferujących napoje lub żywność w plastikowych kubkach i pojemnikach na żywność za pomocą urządzenia vendingowego. Mowa tutaj o popularnych „kawomatach” lub innych podobnych maszynach. Nie ma przy tym znaczenia, gdzie jest zlokalizowany dany automat. W rezultacie nowe przepisy dotkną niezwykle szerokiego grona przedsiębiorców, począwszy od właścicieli sklepów, przez prowadzących stacje benzynowe, a kończąc na całej branży HoReCa.

Kubki i pojemniki objęte opłatą

Rodzi się jednak pytanie o to, jakie dokładnie opakowania są objęte nowymi opłatami. Kwestię tę reguluje załącznik nr 6 do Ustawy, który zawiera wykaz „produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych podlegających zmniejszeniu stosowania”. Obejmuje on:

„1. kubki na napoje, w tym ich pokrywki i wieczka;

2. pojemniki na żywność, w tym pojemniki takie jak pudełka, z pokrywką lub bez, stosowane w celu umieszczania w nich żywności, która jest:

- a) przeznaczona do bezpośredniego spożycia, na miejscu lub na wynos,
- b) zazwyczaj spożywana bezpośrednio z pojemnika oraz
- c) gotowa do spożycia bez dalszej obróbki, takiej jak przyrządzenie, gotowanie czy podgrzewanie

– w tym pojemniki na żywność typu fast food lub na inne posiłki gotowe do bezpośredniego spożycia, z wyjątkiem pojemników na napoje, talerzy oraz paczek i owijek zawierających żywność”.

Warto przy tym zauważyć, że ustawodawca definiuje pojęcie „produktu jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych”. Zgodnie z art. 2 pkt 9e Ustawy pod pojęciem tym rozumie się produkt, który jest „w całości lub części wykonany z tworzyw sztucznych i który nie został przeznaczony, zaprojektowany ani wprowadzony do obrotu, tak aby osiągnąć w ramach jego cyklu życia wielokrotne użycie przez zwrócenie go w celu powtórnego napełnienia lub ponownego użycia do tego samego celu, do którego był pierwotnie przeznaczony”.

Jak wynika zatem z cytowanego przepisu, nowe opłaty dotyczą opakowań zawierających chociażby śladowe ilości plastiku. W konsekwencji nowymi opłatami będą objęte papierowe kubki i lunchboksy, które zostały pokryte plastikową powłoką chroniącą przed wodą i tłuszczem.

Użytkownik końcowy

Podmiotem bezpośrednio obciążonym opłatą jest „użytkownik końcowy”. Jak stanowi art. 2 pkt 11ac Ustawy, użytkownikiem końcowym jest „podmiot nabywający produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, opakowania jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych lub napoje lub żywność w opakowaniach jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych w celu ich wykorzystania na potrzeby własne, bez dalszej odsprzedaży”.

Należy zatem zauważyć, że w pewnych sytuacjach opłata będzie pobierana przez przedsiębiorców oferujących puste opakowania. Nie ma przy tym znaczenia, czy nabywcą danego produktu jest osoba fizyczna (konsument) czy inny podmiot (np. przedsiębiorca). Wystarczy bowiem, że dany podmiot nabywa opakowanie w celu wykorzystania go na potrzeby

własne, bez dalszej odsprzedaży. Przykładowo zobowiązana do uiszczenia opłaty będzie osoba, która kupuje jednorazowe kubki na potrzeby organizowanej przez siebie imprezy okolicznościowej, czy też firma wykorzystująca kubki przy dystrybutorach z wodą, znajdujących się w tzw. pokoju socjalnym w siedzibie firmy. W praktyce zatem sprzedawcy oferujący puste kubki i pojemniki na żywność powinni każdorazowo ustalać, czy mamy do czynienia z użytkownikiem końcowym czy z innym podmiotem. Wtórna jest przy tym forma sprzedaży. Jak wskazał Marszałek Województwa Wielkopolskiego w interpretacji indywidualnej z dnia 22 listopada 2023 roku, przy sprzedaży wysyłkowej tudzież internetowej pomocne w tym zakresie mogłoby się okazać wprowadzenie stosownego formularza pozwalającego na pozyskanie tego rodzaju informacji⁷.

Stawki nowej opłaty

Kwestię nowej opłaty reguluje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie stawek opłaty za produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych będące opakowaniami⁸. Zgodnie z § 1 wskazanego rozporządzenia stawka opłaty za sztukę

produktu jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych będącego opakowaniem wynosi odpowiednio:

0,20 zł

w przypadku kubków na napoje, w tym ich pokrywek i wieczek;

0,25 zł

w przypadku pojemników na żywność, w tym pojemników takich jak pudełka, z pokrywką lub bez, stosowanych w celu umieszczenia w nich żywności.

Warto przy tym zauważyć, że przedsiębiorcy obowiązani do pobrania powyższej opłaty będą mieli obowiązek wnieść ją na odrębny rachunek bankowy prowadzony przez marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce jej pobrania. Termin na przekazanie opłaty upływa 15 marca roku następującego po roku kalendarzowym, w którym została pobrana. Oznacza to zatem, że opłaty pobrane w 2024 roku powinny zostać przekazane na konto marszałka województwa do 15 marca 2025 roku.

⁷ Decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego z dnia 22 listopada 2023 roku, znak DSI-IV.7250.4462.2023.

⁸ Dz. U. poz. 2679.

Nowe obowiązki

Pobór opłaty za kubki i opakowania to nie wszystko. Z wprowadzeniem nowej opłaty wiąże się szereg innych obowiązków. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują następujące:

1. uzyskanie wpisu do bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) w nowej tabeli (nawet jeżeli sklep, hurtownia lub restauracja posiada już wpis do BDO i tak należy dokonać aktualizacji w rejestrze, wskazując nową tabelę),

2. prowadzenie ewidencji nabytych i wydanych kubków i pojemników na żywność (odrębnie dla każdej placówki),

3. archiwizowanie ewidencji,

4. złożenie sprawozdania do 15 marca 2024 roku przez system BDO (pierwsze sprawozdanie dotyczy już 2023 roku),

5. konieczność odprowadzania pobranych opłat do właściwego urzędu marszałkowskiego.

Ponadto od 1 lipca 2024 roku przedsiębiorcy pobierający opłatę, o której omowa w art. 3b, będą mieli obowiązek zapewnić opakowania stanowiące alternatywę dla jednorazowych kubków i pojemników

na żywność. Mowa tutaj o opakowaniach wytworzonych z materiałów innych niż tworzywa sztuczne, w tym innych niż tworzywa sztuczne ulegające biodegradacji. Obowiązek ten będzie uznany za

wykonany również w przypadku zapewnienia opakowań wielokrotnego użytku. Nie ma przy tym znaczenia, czy opakowanie wielokrotnego użytku jest wykonane z porcelany, szkła czy z tworzywa sztucznego. Przykładowo w Niemczech z powodzeniem rozwija się system plastikowych pojemników na żywność typu „reuse”. U naszego sąsiada pojemniki te „krążą” pomiędzy różnymi lokalami gastronomicznymi. Klient, decydując się na takie opakowanie, płaci kaucję ustaloną przez dostawcę opakowania, która jest zwracana przy odbiorze opakowania. Następnie opakowanie jest ponownie wykorzystywane przez tę samą lub inną restaurację. Podobne rozwiązania powoli wdraża się również w Polsce. Jako przykład takiego rozwiązania można wskazać system Vytal, który już niedługo będzie miał premierę w naszym kraju.

Inne opłaty

Nie ulega wątpliwości, że u progu nowego roku najwięcej emocji budziła opłata, która ma być pobierana od użytkownika końcowego. Należy jednak podkreślić, że nie jest to jedyna opłata, która weszła w życie wraz z nadejściem nowego roku. W związku z wdrożeniem w Polsce Dyrektywy SUP doszło do wprowadzenia jeszcze dwóch innych instrumentów finansowych:

opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych (art. 3k Ustawy);

obowiązku finansowania publicznych kampanii edukacyjnych (art. 11b Ustawy).

Nie ulega wątpliwości, że u progu nowego roku najwięcej emocji budziła opłata, która ma być pobierana od użytkownika końcowego.

Co istotne, zarówno opłata z art. 3k, jak i koszty finansowania publicznych kampanii edukacyjnych dotyczą przedsiębiorców wprowadzających do obrotu określone produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Mowa tutaj zatem o podmiotach, które jako pierwsze dostarczają te produkty na terytorium kraju w ramach działalności gospodarczej, odpłatnie albo nieodpłatnie, w celu dystrybucji, konsumpcji, stosowania lub użytkowania, w tym na potrzeby własne (zob. art. 2 pkt 12 Ustawy).

Jak stanowi przy tym art. 2 pkt 9b Ustawy, przedsiębiorcą rozumie się w myśl definicji zawartej w art. 4 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców⁹. Przedsiębiorcą jest więc osoba, która importuje produkty, dokonuje wewnątrzspółnotowego nabycia produktów lub wytwarza produkty i wprowadza je do obrotu. Ponadto status takiego

przedsiębiorcy posiada także podmiot, który wprowadza do obrotu te produkty pod własnym oznaczeniem rozumianym jako znak towarowy, o którym mowa w art. 120 Ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej¹⁰, lub pod własnym imieniem i nazwiskiem lub nazwą, których to produktów wytworzenie zlecił innemu przedsiębiorcy.

Warto przy tym zauważyć, że z pojęcia przedsiębiorcy został wyłączony przedsiębiorca wprowadzający do obrotu narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne i prowadzący działalność połowową w rozumieniu art. 4 pkt 28 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa¹¹. Niemniej jednak przepisy ustawy dotyczącej również wprowadzających tego rodzaju produkty.

⁹ Dz. U. poz. 646.

¹⁰ Dz. U. z 2001 r. Nr 49 poz. 508.

¹¹ Dz. U. UE L 2013.354.22.

Produkty objęte opłatą producentką

Głównym celem opłaty producentkiej wskazanej w art. 3k Ustawy jest finansowanie kosztów zagospodarowania odpadów, które powstają w związku z wprowadzeniem produktów na rynek. Mowa tutaj chociażby o kosztach funkcjonowania publicznych systemów zbierania tych odpadów, ich transportu oraz przetwarzania, a także uprzątnięcia. Szczegółowy wykaz produktów objętych wymogiem finansowania zagospodarowania odpadów zawiera załącznik nr 9 do Ustawy. Z kolei wysokość opłat określa Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie stawek opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych¹². W oparciu o nie pobiera się opłaty w wysokości:

a) 0,10 zł za 1 kg

pojemników na żywność,

paczek i owijek wykonanych z elastycznych materiałów, zawierających żywność przeznaczoną do bezpośredniego spożycia z paczki lub owijki bez żadnej dalszej obróbki,

pojemników na napoje o pojemności do 3 litrów, tj. tj. pojemniki stosowane do przechowywania napojów, a więc butelek na napoje, w tym ich zakrętek i wieczek, oraz wielomateriałowych opakowań na napoje, w tym ich zakrętek i wieczek, z wyłączeniem szklanych lub metalowych pojemników na napoje, których zakrętki i wieczka są wykonane z tworzyw sztucznych,

kubków na napoje, w tym ich pokrywek i wieczek,

lekkich toreb na zakupy z tworzywa sztucznego w rozumieniu art. 8 pkt 15a lit. a Ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi¹³;

b) 0,01 zł za sztukę

wyrobów tytoniowych z filtrami zawierającymi tworzywa sztuczne i filtrów zawierających tworzywa sztuczne sprzedawanych do używania łącznie z wyrobami tytoniowymi,

¹² Dz. U. poz. 2686.

¹³ Dz. U. poz. 888.

chusteczek nawilżanych,

balonów, z wyjątkiem balonów do użytku przemysłowego lub innych profesjonalnych zastosowań, które to balony nie są rozprowadzane wśród konsumentów.

Podobnie jak opłata konsumencka, opłata producencka będzie wnoszona na odrębny rachunek bankowy prowadzony przez marszałka województwa do 15 marca roku następującego po roku kalendarzowym, którego ta opłata dotyczy. Warto jednak zauważyć, że w tym wypadku będzie ona bezpośrednio uiszczana przez przedsiębiorcę. Dlatego też powinna być uwzględniona już w cenie oferowanego produktu – dzięki temu nie będzie problemów z jej późniejszym sfinansowaniem.

Publiczne kampanie edukacyjne

Na koniec warto jeszcze zwrócić uwagę na obowiązek wynikający z art. 11b Ustawy. Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorca wprowadzający do obrotu wskazane w tym przepisie produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, a także narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne jest obowiązany do finansowania publicznych kampanii edukacyjnych.

Nowy obowiązek ma zapewnić informowanie społeczeństwa o dostępności al-

ternatywnych produktów wielokrotnego użytku, a także o prawidłowym postępowaniu z tymi produktami (np. dobrych praktykach w zakresie należytego gospodarowania odpadami) i wpływie, jaki zaśmiecanie oraz nieodpowiednie unieszkodliwianie tego rodzaju odpadów mają na środowisko.

Jak stanowi art. 11b ust. 7, stawkę opłaty na poczet publicznych kampanii edukacyjnych szacuje się w następujący sposób:

0,05 zł za 1 kg

wprowadzonych do obrotu lekkich toreb na zakupy, wykonanych z tworzywa sztucznego w rozumieniu art. 8 pkt 15a lit. a Ustawy z dnia 13 czerwca 2013 roku o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne¹⁴;

0,01 zł za 10 sztuk

wprowadzonych do obrotu wyrobów tytoniowych z filtrami zawierającymi tworzywa sztuczne i filtry zawierające tworzywa sztuczne sprzedawane do używania łącznie z wyrobami tytoniowymi;

0,01 zł za sztukę

wprowadzonych do obrotu:

a) chusteczek nawilżanych, tj. uprzednio nawilżone chusteczki przeznaczone do higieny osobistej i uprzednio nawilżone chusteczki do użytku domowego;

b) balonów, z wyjątkiem balonów do użytku przemysłowego lub innych profesjonalnych zastosowań, które to balony nie są rozprowadzane wśród konsumentów;

c) podpasek higienicznych, tamponów oraz aplikatorów do tamponów.

Warto przy tym zauważyć, że ustawodawca przewiduje dwa sposoby rozliczenia tego obowiązku. Mianowicie przedsiębiorca może stosowną kwotę:

1.

przeznaczyć na publiczne kampanie edukacyjne (musi to zrobić do 1 marca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, którego dotyczy opłata)

2.

wnieść na odrębny rachunek bankowy właściwego urzędu marszałkowskiego (do 15 marca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, którego dotyczy opłata) z przeznaczeniem na publiczne kampanie edukacyjne.

¹⁴ Dz. U. poz. 888.

Ryzyka prawne

Ramy niniejszego artykułu nie pozwalają szczegółowo odnieść się do skutków regulacji. Warto natomiast zauważyć, że pojawienie się nowych opłat rodzi wiele wątpliwości prawnych. Przy tym obowiązek ich pobierania wszedł w życie już 1 stycznia 2024 roku. W związku z tym sklepy, hurtownie i restauracje, które nie dostosowały się do nowych wymagań, muszą liczyć się z dotkliwymi karami. Przykładowo za niepobranie opłaty od kubków i pojemników na żywność grozi kara pieniężna w wysokości od 500 zł do 20 000 zł. Tak samo w przypadku braku ewidencji kubków i pojemników. Z kolei przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu produkty objęte nowymi opłatami bez ich ewidencjonowania mogą spodziewać się grzywny w wysokości od 10 000 zł do 100 000 zł.

Przedsiębiorcy powinni zatem jak najszybciej dostosować się do zmian i założyć nowe opłaty w swoich firmach, by tym samym zabezpieczyć się przed brakiem

środków na zapłacenie stosownych kwot. W tym celu konieczne jest skatalogowanie oferowanych produktów i ustalenie, czy według nowych przepisów są obciążone daną opłatą. Kolejnym krokiem jest wprowadzenie systemu, który pozwoli na skuteczne egzekwowanie należności. Takie działania podjęło już wiele firm. Świadczą o tym chociażby publikowane w ostatnim czasie interpretacje indywidualne i zapowiadane przez niektóre firmy zmiany. Mimo to wciąż wiele kwestii zostaje nierozstrzygniętych. Dlatego też warto na bieżąco śledzić, w jakim kierunku będzie zmierzała praktyka związana ze stosowaniem nowych opłat.

Przedsiębiorcy powinni zatem jak najszybciej dostosować się do zmian i założyć nowe opłaty w swoich firmach [...].

CORAZ WIĘCEJ, CORAZ DROŻEJ, CZYLI DYLEMATY BRANŻY ODPADOWEJ

Amalia Gajec

Biosystem Organizacja Odzysku Opakowań SA

W 2019 roku nadal około 69% odbieranych odpadów komunalnych stanowiła frakcja zmieszana. Do recyklingu przeznaczono zaledwie 25%. Niedostateczny poziom finansowania selektywnej zbiórki w ramach rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP), trudności w zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury czy wzrost stawek za odbiór surowców wtórnych to tylko niektóre z problemów, z którymi musi zmierzyć się branża odpadowa. Problemów, które już teraz znajdują odzwierciedlenie w naszych opłatach za pozbywanie się odpadów.

 Jednym z głównych zadań gospodarki odpadami w najbliższych latach będzie jej dostosowanie do założeń cyrkularnego obiegu surowców. Narzędziem prawnym określającym warunki techniczne i organizacyjne do wdrażania hierarchii postępowania z odpadami jest tzw. pakiet odpadowy, na którego pełną transpozycję w Polsce nadal czekamy (zwłaszcza w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta). Opóźnienia w zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury niezbędnej do właściwego zagospodarowywania odpadów pociągają za sobą nie tylko ryzyko nieosiągnięcia przez Polskę wyznaczonych celów środowiskowych, lecz także dotkliwe kary finansowe nakładane przez Trybunał Sprawiedliwości UE.

(Daleka) droga do realizacji celów UE w zakresie gospodarki odpadami

Polska jako członek UE jest zobowiązana, by do 2025 roku osiągnąć 55% (do roku 2030 – 60%) recyklingu w stosunku do masy wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych. Z kolei do 2035 roku 65% wszystkich wytworzonych w naszym kraju odpadów opakowaniowych powinno podlegać recyklingowi. Wyzwaniem są również wymogi w zakresie składowania odpadów komunalnych. Do roku 2035 nie więcej niż 10% ich całkowitej masy może być zagospodarowywanych w powyższy sposób. Niestety dane GUS nie pozostawiają złudzeń co do możliwości osiągnięcia przez Polskę wymaganych przez UE celów

w zakresie zagospodarowywania odpadów. W 2019 roku wytworzyliśmy w Polsce 12,75 mln Mg odpadów komunalnych (o 2,1% więcej niż w roku wcześniejszym). Z zebranych lub odebranych odpadów tego rodzaju 56% przeznaczono do odzysku, z tego zaledwie 25% do recyklingu. Aż 69% odebranych odpadów komunalnych stanowiła frakcja zmieszana. Optymizmem nie napawa również wzrost ilości składowanych odpadów komunalnych, których masa w 2019 roku stanowiła aż 43%.

Zadłużenie firm z branży odpadowej

Dużą rolę w procesie przechodzenia na system gospodarki o obiegu zamkniętym, szczególnie w zakresie zapewnienia zaplecza technicznego i organizacyjnego, odgrywają przedsiębiorstwa zajmujące się odbiorem i przetwarzaniem odpadów. Od ich stabilnej sytuacji finansowej zależy nie tylko efektywne wykorzystywanie odpadów, możliwość wdrażania ekoinnowacji, służących ograniczeniu wpływu odpadów na środowisko, lecz także wysokość opłat za odpady, jakie ponoszą poszczególni uczestnicy systemu (np. mieszkańcy gmin czy przedsię-

biorky wprowadzający na rynek produkty, z których powstają odpady).

Niestety według najnowszego raportu BIG InfoMonitor znaczna część firm zajmujących się gospodarką odpadami boryka się z problemem niezapłaconych faktur. W 2023 roku ich kwota zadłużenia wyniosła 231,9 mln zł. Kłopoty z terminowym wywiązywaniem się z zobowiązań finansowych miało blisko 9% firm (co 11 przedsiębiorstwo) zbierających, przetwarzających, unieszkodliwiających odpady i odzyskujących surowce, przy czym największa część zadłużenia (107 mln zł) dotyczyła firm specjalizujących się w odzysku surowców (PKD 38.3).

Według Prezesa BIG InfoMonitor Sławomira Grzelczaka „[...] odsetek firm – niesolidnych płatników w tej branży pozostaje na wysokim, sięgającym 9 proc. poziomie. Oznacza to, że już teraz niejeden dostawca czy firma finansująca działalność ma spory ból głowy z powodu braku wpłat za dostarczony towar lub usługi. Dlatego pomysł na nawiązanie współpracy z reprezentantami tej branży warto poprzedzić gruntownym sprawdzeniem ich wiarygodności płatniczej”.

Światłem w tunelu jest informacja, że od 2022 roku zadłużenie firm z branży odpado-

„Dlatego pomysł na nawiązanie współpracy z reprezentantami tej branży warto poprzedzić gruntownym sprawdzeniem ich wiarygodności płatniczej.”

– Sławomir Grzelczak
Prezes BIG InfoMonitora

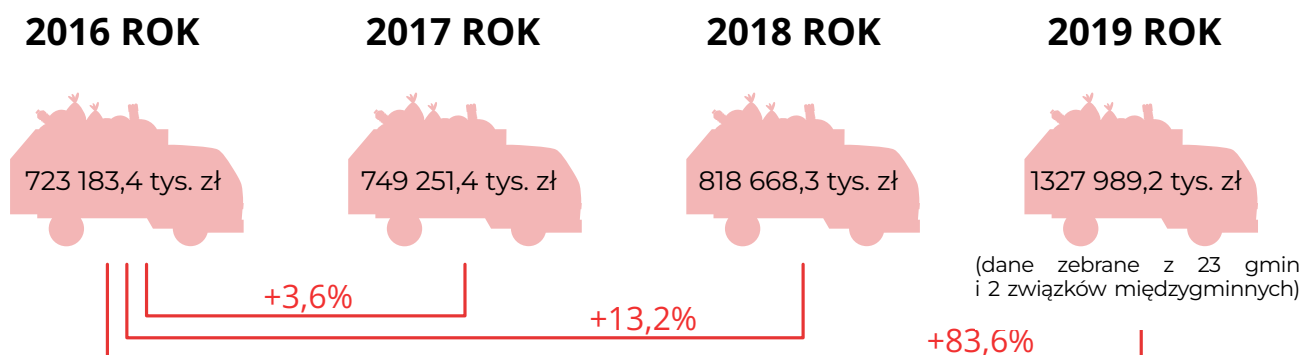
wej wzrosło zaledwie o 5%. Tymczasem jeszcze kilka lat temu wskaźnik ten w ciągu roku wzrastał nawet o ponad 50%.

Wzrastające opłaty za zagospodarowanie odpadów

Aby nie wpaść w spiralę zadłużenia, opłacić rachunki, raty kredytu oraz faktury, przedsiębiorstwa gospodarujące odpadami muszą zwiększyć swoje przychody m.in. poprzez podnoszenie cen za świadczone usługi. Dlatego z większymi stawkami za wywóz odpadów muszą mierzyć się mieszkańcy gmin. Według raportu NIK

w niektórych kontrolowanych gminach odnotowano podwyżki nawet o ponad 50%. Ponadto wzrost cen za odbiór i zagospodarowanie dotyka również gminy, których wydatki na ten cel zwiększyły się nawet o 83,6%.

Wzrost wydatków na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych (dane zebrane z 23 gmin i 2 związków międzygminnych)

Na podstawie: materiały własne NIK, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Środowiska, Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów, Informacja o wynikach kontroli, Warszawa 2022, s. 139.

Jak wynika z analizy Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego (IOŚ-PIB), za wzrostem kosztów zagospodarowania odpadów ponoszonych przez branżę odpadową stoi szereg czynników, w tym:

Większy koszt zagospodarowania odpadów kalorycznych

Od 2016 roku obowiązuje zakaz składowania odpadów powyżej 6 MJ/kg suchej masy. Tymczasem łączne moce przerobowe instalacji do przetwarzania odpadów są niewystarczające (deficyt na poziomie 3 mln Mg), co wpływa m.in. na wzrost kosztów pozbywania się odpadów kalorycznych.

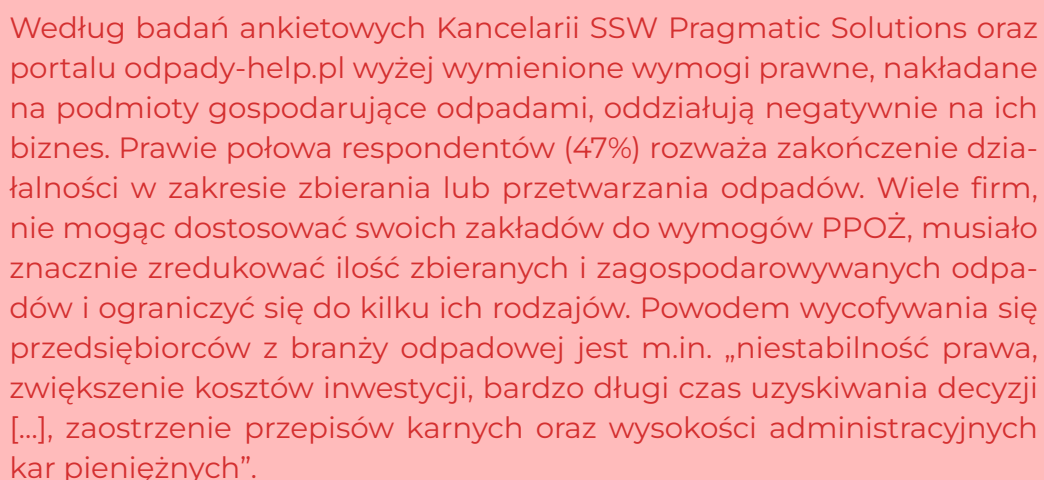
Wzrost opłat za składowanie odpadów

Według analizy UOKiK nadal około 40% masy odpadów komunalnych trafia na składowiska; tymczasem w 2018 roku opłata marszałkowska za składowanie wzrosła niemal sześciokrotnie.

Konieczność dostosowania się do nowych przepisów, sprowadzających się m.in. do:

- a) zabezpieczenia roszczeń,
- b) obowiązku zapewnienia monitoringu miejsc magazynowania odpadów,
- c) konieczności wykonania operatów przeciwpożarowych i dostosowania zakładów do ich wymogów.

Według badań ankietowych Kancelarii SSW Pragmatic Solutions oraz portalu odpady-help.pl wyżej wymienione wymogi prawne, nakładane na podmioty gospodarujące odpadami, oddziałują negatywnie na ich biznes. Prawie połowa respondentów (47%) rozważa zakończenie działalności w zakresie zbierania lub przetwarzania odpadów. Wiele firm, nie mogąc dostosować swoich zakładów do wymogów PPOŻ, musiało znacznie zredukować ilość zbieranych i zagospodarowywanych odpadów i ograniczyć się do kilku ich rodzajów. Powodem wycofywania się przedsiębiorców z branży odpadowej jest m.in. „niestabilność prawa, zwiększenie kosztów inwestycji, bardzo długi czas uzyskiwania decyzji [...], zaostrenie przepisów karnych oraz wysokości administracyjnych kar pieniężnych”.

Wzrost kosztów energii, paliwa oraz zatrudnienia

W latach 2016–2018 ceny energii wzrosły o 67%.

Zamknięcie rynków azjatyckich, które dotychczas odbierały surowce wtórne

W styczniu 2018 roku Chiny, będące dotychczas największym odbiorcą odpadów z papieru i plastiku, wprowadziły zakaz importu odpadów.

Ograniczenie możliwości sprzedaży niektórych surowców

Deficyt instalacji recyklingowych w Polsce wpłynął m.in. na spadek cen sprzedaży takich surowców jak: papier, szkło czy metal; często zebrane selektywnie odpady z tworzyw sztucznych nie znajdowały odbiorcy lub cena ich odbioru była porównywalna do niesegregowanych odpadów komunalnych.

Niedostateczny poziom finansowania odzysku surowców w ramach rozszerzonej odpowiedzialności producenta

Obecne dopłaty w ramach ROP, przy równoczesnych trudnościach ze zbytem surowców wtórnych, są zbyt małe, aby pokryć koszty zbierania, transportu i przetwarzania odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki.

Szanse i perspektywy

Wymienione powyżej czynniki i problemy branży odpadowej odzwierciedlają jedynie wycinek funkcjonowania systemu, mającego na celu wdrożenie idei gospodarki o obiegu zamkniętym. Przedsiębiorstwa zajmujące się zagospodarowywaniem odpadów muszą mierzyć się z wieloma wyzwaniami, będącymi efektem zmieniającego się prawa czy wysokich nakładów inwestycyjnych. Dla niektórych przedsiębiorstw restrykcyjne i kosztowne wymogi mogą być trudne bądź wręcz niemożliwe do zrealizowania. Należy jednak zaznaczyć, że stopniowy proces odchodzenia od składowania odpadów, konieczność ich przetwarzania i odzyskiwania surowców wtórnych wy-

znaczają obszar dla nowych inicjatyw i dochodowych inwestycji. Aby ta optymistyczna wizja mogła się spełnić, konieczna jest współpraca wszystkich uczestników zamkniętego obiegu surowców, a także znacząca poprawa jakości segregowanych odpadów, zwiększenie zakresu rozszerzonej odpowiedzialności producentów oraz ustabilizowanie sytuacji prawnej regulującej działalność branży odpadowej.

Jak twierdzi Anita Palukiewicz (partner w SSW Pragmatic Solutions), „[...] Gospodarka o Obiegu Zamkniętym to zespół naczyń połączonych. Osłabienie jednego z ogniw ma negatywny wpływ na cały system. Zaostrzenie regulacji wobec przetwarzających odpady będzie w przyszłości odczuwane przez nas wszystkich”.

BIBLIOGRAFIA:

1. A. Jędrzak i in., Gospodarka odpadami komunalnymi w Polsce. Analiza kosztów gospodarki odpadami komunalnymi, Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, 2021.
2. Najwyższa Izba Kontroli, Departament Środowiska, Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i poużytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów, Informacja o wynikach kontroli, Warszawa 2022.
3. SSW Pragmatic Solutions, odpady-help.pl, Sektor odpadowy na krawędzi? Raport z opinii przedsiębiorców 2020, https://ssw.solutions/app/uploads/2020/04/Sektor-odpadowy-na-krawedzi_Raport-z-opinii-przedsiębiorców.pdf, dostęp: 26.01.2024.
4. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Badanie rynku usług związanych z zagospodarowaniem odpadów komunalnych w instalacjach w latach 2014–2019, Warszawa 2020.
5. Zbierają odpady, ale uzbierały też 232 mln zł zaległości, BIG InfoMonitor, 22.11.2023, [online] <https://media.big.pl/informacje-prasowe/824381/zbieraja-odpady-ale-uzbieraly-tez-232-mln-zl-zaleglosci>, dostęp: 26.01.2024.

NOWE UNIJNE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE BATERII I ZUŻYTYCH AKUMULATORÓW

Krzysztof Buczak

Kancelaria Adwokacka Krzysztof Buczak

12 lipca 2023 roku w Parlamencie Europejskim zostało przyjęte Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1542 w sprawie baterii i zużytych baterii, zmieniające dyrektywę 2008/98/WE i rozporządzenie (UE) 2019/1020 oraz uchylające dyrektywę 2006/66/WE¹.

Jak wyjaśniali wnioskodawcy, rozporządzenie jako część tzw. zielonego ładu ma być kolejnym etapem budowania gospodarki w obiegu zamkniętym. Dotychczasowe regulacje unijne w zakresie baterii dotyczyły jedynie wycofywania baterii i akumulatorów z użytku, podczas gdy **nowe rozporządzenie wprowadza uregulowania odnoszące się również do etapów produkcji i użytkowania baterii.**

w zakresie zawartości określonych metali w bateriach. Co do zasady baterie nie mogą zawierać wagowo więcej niż 0,0005% rtęci² i 0,002% kadmu³.

Wymogi wprowadzenia na rynek

Rozporządzenie wprowadza wymogi, których spełnienie jest warunkiem koniecznym dopuszczenia baterii do obrotu w Unii Europejskiej. Określa ono **limity**

¹ Dz. U. UE L 2023.191.1.

² Baterie wykorzystywane w pojazdach, do których stosuje się dyrektywa 2000/53/WE, nie mogą zawierać wagowo powyżej 0,1% rtęci w postaci jednolitej substancji (wyrażonej jako rtęć metaliczna).

³ Ograniczenia nie stosuje się do baterii przenośnych przeznaczonych do użytku w systemach awaryjnych i alarmowych, w tym w oświetleniu awaryjnym lub sprzęcie medycznym. Dla baterii wykorzystywanych w pojazdach, nieobjętych wyłączeniem (zasadniczo pojazdy homologowane przed 2024 rokiem) przyjęto limit wagowy 0,01% kadmu.

Wprowadzono również [wymogi w zakresie pochodzenia materiałów użytych do produkcji baterii](#). Począwszy od 18 sierpnia 2031 roku producenci baterii przemysłowych⁴ oraz baterii rozruchowych, oświetleniowych i zapłonowych muszą stosować się do przepisu określającego minimalną ilość materiałów z recyklingu, zastosowanych w bateriach:

16% KOBALTU

85% OŁOWIU

6% LITU

6% NIKLU

Ponadto wytwórcy baterii do pojazdów elektrycznych, lekkich urządzeń transportowych, baterii przemysłowych nadających się do powtórnego naładowania o pojemności powyżej 2 kWh zobowiązani będą do [określenia śladu węglowego produktu](#).

Docelowo deklaracja zawierająca informacje o śladzie węglowym ma być udostępniana za pomocą kodu QR, na ten moment będzie fizycznie dołączana do produktu. Deklaracja ta powinna zawierać dane na temat m.in. wytwórcy, modelu baterii, położenia geograficznego zakładu produkującego baterie, śladu węglowego obliczonego (w kilogramach) jako ekwiwalent dwutlenku węgla w przeliczeniu na kWh energii dostarczonej przez baterie (obowiązkowo do oświadczenia należy dołączyć link do badania, na podstawie którego podano tą wartość).

Rozporządzenie wprowadza przy tym [wymogi w zakresie etykietowania baterii](#)⁵.

Każda bateria będzie musiała mieć dołączoną etykietę z informacjami na temat wytwórcy, kategorii baterii, miejsca i daty jej wytworzenia, masy, pojemności, składu chemicznego, substancji niebezpiecznych. Na bateriach umieszczony ma zostać również symbol selektywnej zbiórki⁶. Dodatkowo baterie przenośne nadające się do powtórnego naładowania, baterie do lekkich urządzeń transportowych oraz baterie rozruchowe, oświetleniowe i zapłonowe będą znakowane etykietą zawierającą informację o ich pojemności. Baterie nienadające się do ponownego używania będą zawierały informację o średnim okresie zastosowania.

[Począwszy od 18 lutego 2027 roku wszystkie baterie mają być oznakowane kodami QR](#). Każda bateria do lekkich środków transportu, każda bateria przemysłowa o pojemności powyżej 2 kWh i każda bateria do pojazdów elektrycznych wprowadzona do obrotu lub oddana do użytku będzie musiała mieć elektroniczny

⁴ Z wyłączeniem baterii wyposażonych wyłącznie w magazyn zewnętrzny.

⁵ Warunki te będą obowiązywać nie wcześniej niż od 18 sierpnia 2026 roku.

⁶ Nie dotyczy baterii o wymiarach mniejszych niż 0,47 × 0,47 cm. W ich przypadku do baterii będzie dołączany wydruk z symbolem.

wpis, tzw. **paszport baterii**. Paszport baterii będzie zawierał zarówno informacje ogólnie dostępne, w tym wskazane powyżej, jak i dane dostępne wyłącznie dla akredytowanych podmiotów gospodarczych zajmujących się regeneracją produktów, powtórным wykorzystaniem i recyklingiem (np. sekwencje demontażu) oraz informacje zastrzeżone wyłącznie dla jednostek notyfikowanych, organów nadzoru rynku i komisji.

Dla baterii przenośnych ogólnego stosowania, z wyłączeniem ogniów guzikowych, zastosowanie ma **wymóg osiągnięcia minimalnych wartości parametrów wydajności elektrochemicznej i trwałości**⁷.

Rozporządzenie obliguje wprowadzających do obrotu produkty z wbudowanymi bateriami przenośnymi do zadbania o to, aby baterie te były **łatwe do usunięcia i wymiany** przez użytkownika końcowego w dowolnym momencie cyklu życia produktu. Baterię przenośną uznaje się w tym oto akcie normatywnym za łatwą do wymiany czy wyjęcia, gdy można ją wydobyć z produktu przy użyciu narzędzi dostępnych na rynku, bez konieczności sięgania po specjalistyczne narzędzia (chyba że są one dostarczane bezpłatnie wraz z produktem) czy też narzędzia zastrzeżone, energię cieplną lub rozpuszczalniki do demontażu produktu. Podobny wymóg dotyczy wprowadzających lekkie środki transportu z bateriami,

z tym że „łatwość usunięcia” rozumiana jest jako dostępność usunięcia/wymiany przez niezależnego specjalistę.

W oparciu o nowe zapisy prawne wytwórcy baterii przed wprowadzeniem swego produktu do obrotu lub oddaniem go do użytku będą mieli obowiązek sporządzenia dokumentacji technicznej oraz przeprowadzenia procedury oceny zgodności towaru z normami, o których mowa powyżej. Jeśli bateria spełni określone wymogi, producenci będą musieli przygotować **deklarację zgodności UE i umieścić oznakowanie CE**. Dokumentacja na temat produktu powinna być przechowywana przez 10 lat od momentu wprowadzenia baterii do obrotu lub oddania jej do użytku.

⁷ Parametry te zostaną określone do 18 sierpnia 2027 roku.

Importerzy i dystrybutorzy zobowiązani będą weryfikować, czy baterie posiadają niezbędne oznakowanie i dokumenty oraz czy producent wpisany jest do odpowiedniego rejestru, tworzonego przez państwa członkowskie. Baterie niespełniające powyższych wymogów nie będą mogły być przez ww. podmioty wprowadzone do obrotu i udostępnione na rynku.

Wymogi w zakresie przetwarzania

Rozporządzenie określa, jaki odsetek zużytych baterii przenośnych powinni zbierać producenci (63% do końca 2027 roku i 73% do końca 2030 roku). W sposób szczególny potraktowano tu konieczność zbiórki baterii z lekkich środków transportu (51% do końca 2028 roku i 61% do końca 2031 roku).

Rozporządzenie stawia również nowe wymagania prowadzącym zakłady przetwarzania zużytych baterii, określając **minimalne masy w zakresie wydajności recyklingu** – do końca 2025 roku przyjęto następujące standardy:

**75% ŚREDNIEJ MASY
BATERII KWASOWO-OŁOWIOWYCH**

**65% ŚREDNIEJ MASY
BATERII LITOWYCH**

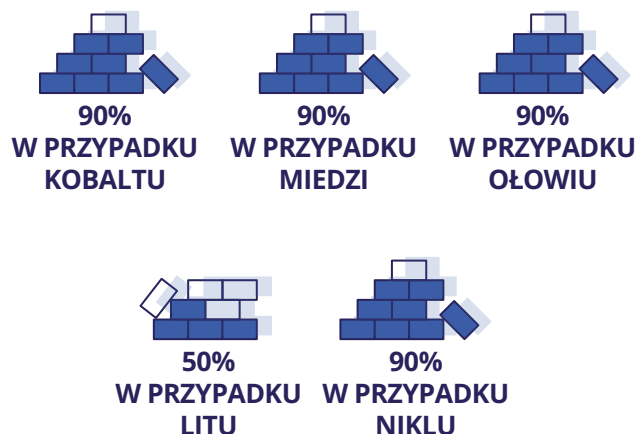

**80% ŚREDNIEJ MASY
BATERII NIKLOWO-KADMOWYCH**

**50% ŚREDNIEJ MASY
INNYCH ZUŻYTYCH BATERII**

Wprowadzono również wymagane **poziomy odzysku poszczególnych materiałów** – do końca 2026 roku obowiązuje:

Kontrola spełnienia wymagań

Każde państwo członkowskie zobowiązane będzie do wyznaczenia co najmniej jednego właściwego organu, odpowiedzialnego za rejestrowanie i nadzór nad producentami i organizacjami odpowiedzialności producenta. Organizacje odpowiedzialności producenta będą mogły przejmować obowiązki producentów w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Rozporządzenie weszło w życie 18 sierpnia 2023 roku, przy czym czas na dostosowanie się do nowych przepisów został wydłużony, w większości przypadków co najmniej do 18 lutego 2024 roku. Rozporządzenie wiąże bezpośrednio państwa członkowskie, co oznacza, że nie wymaga implementacji do krajowych systemów prawnych.

Masz w domu lub w firmie zużyte urządzenia elektryczne lub elektroniczne?
Chcesz w szybki i prosty sposób pozbyć się elektroodpadów?

Przełącz dalej z ELEKTROŚMIECIARKĄ!

Na czym polega nasz projekt

W ramach ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej Włącz Eco Wyobraźnię zapraszamy do udziału w naszym projekcie ELEKTROŚMIECIARKA!

Zapewniamy **bezpłatny odbiór** zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz oferujemy **edukację ekologiczną** z zakresu właściwego pozbywania się elektroodpadów.

Jak działa elektrośmieciarka

- * Z usługi mogą skorzystać **osoby prywatne, firmy oraz spółdzielnie mieszkaniowe.**
- * Odbiór zużytego sprzętu realizowany jest **na terenie wybranych miast Polski** (patrz ramka poniżej).
- * Elektroodpady odbieramy bezpośrednio ze wskazanego w zgłoszeniu miejsca odbioru.
- * Jeśli jest taka potrzeba, nasi pracownicy zniosą zgłoszony do odbioru sprzęt po schodach.
- * Zamówienia przyjmujemy dla **minimum:**
 - a) jednego sprzętu wielkogabarytowego,
 - b) jednego średniego sprzętu AGD/RTV,
 - c) 20 kg innych elektroodpadów.
- * Za każdą sztukę sprzętu wielkogabarytowego (np. lodówkę, kuchenkę, zmywarkę, pralkę) wręczamy **prezent w postaci ekologicznej torby.**

Współpraca ze spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi

W ramach projektu ELEKTROŚMIECIARKA zapewniamy kompleksową obsługę w zakresie odbioru elektroodpadów:

- ✓ Dostarczamy **pojemniki do selektywnej zbiórki** zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
- ✓ Zapewniamy **bezpłatne materiały edukacyjne** na temat selektywnego pozbywania się elektroodpadów.
- ✓ Organizujemy w wyznaczonym dniu **mobilną zbiórkę** zużytego sprzętu.
- ✓ Odbieramy wielkogabarytowy, zużyty sprzęt AGD bezpośrednio z mieszkania.

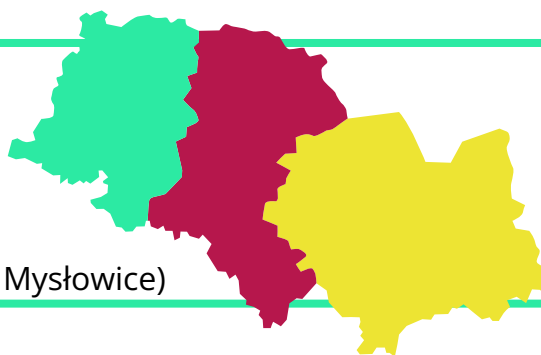
Zasięg działania

woj. dolnośląskie

(Wrocław)

woj. śląskie

(Katowice, Bytom, Sosnowiec, Tychy, Siemianowice Śląskie, Mysłowice)

woj. małopolskie

(Kraków, Wieliczka, Skawina, Zielonki, Oświęcim)

Jak zgłosić odbiór elektroodpadów

Wejdź na stronę www.elektrosmieciarka.pl i wypełnij krótki formularz zgłoszeniowy lub zadzwoń pod numer **+48 12 292 66 66** (od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 16.00).

Czy wiesz, że...

- * Elektroodpady to jeden z najszybciej rosnących strumieni odpadów na świecie, którego roczna stopa wzrostu wynosi 4%.
- * W 2021 roku w UE zebrano 4,9 mln ton elektroodpadów.
- * Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny jest źródłem wartościowych surowców.
- * Telefon komórkowy może zawierać aż 60 pierwiastków. Niektóre z nich znajdują się na liście surowców krytycznych w UE.
- * Jedna tona smartfonów zawiera aż 100 razy więcej złota niż jedna tona rudy złota.
- * Produkcja sprzętu elektrycznego i elektronicznego jest bardzo energo- i materiałochłonna.
- * **W UE mniej niż 40% elektroodpadów jest poddawanych recyklingowi!**

Dowiedz się więcej

Odwiedź nasz blog <https://www.elektrosmieciarka.pl/blog> i sprawdź, czy prawidłowo postępujesz ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym. www.elektrosmieciarka.pl

Źródła:

1. Bachér J. (VTT) I in., Electronic products and obsolescence in a circular economy, European Topic Centre Waste and Materials in a Green Economy 2020, Eionet Report - ETC/WMGE 2020/3, European Environment Agency, European Topic Centre Waste and Materials in a Green Economy 2020, 18 June 2020.
2. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny w UE: fakty i liczby (infografika), Parlament Europejski, 23.12.2020, [online] <https://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/society/20201208STO93325/zuzyty-sprzet-elektryczny-i-elektroniczny-w-ue-fakty-i-liczby-infografika>, dostęp: 7.02.2024.
3. Światowe Forum Ekonomiczne, A New Circular Vision for Electronics: Time for a Global Reboot, 2019, [za:] Europejski Trybunał Obrachunkowy, Przegląd nr 04. Działania dotyczące odpadów elektronicznych i wyzwania w tej dziedzinie, 2021, [online] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RW21_04/RW_Electronic_Waste_PL.pdf

PRZYŁĄCZ SIĘ

do ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej Grupy Biosystem

W imieniu przedsiębiorców realizujemy obowiązek prowadzenia publicznej kampanii edukacyjnej podnoszącej stan świadomości ekologicznej społeczeństwa.

O czym mówimy

- Informujemy o tym, **jak prawidłowo postępować z odpadami**, szczególnie ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, zużytymi bateriami, odpadami opakowaniowymi oraz komunalnymi.
- Zwiększamy wiedzę na temat **wpływu niewłaściwie wyrzucanych odpadów** na środowisko naturalne oraz na nasze zdrowie.
- Odkrywamy znaczenie **proekologicznych wyborów** konsumenckich.
- Inspirujemy do działań **nadających nową wartość użytym przedmiotom**.

Jak działamy

- Prowadzimy ogólnopolskie programy edukacyjne w placówkach oświatowych.
- Organizujemy bezpłatny odbiór elektroodpadów na terenie wybranych miast w Polsce.
- Projektujemy ilustrowane tablice edukacyjne na potrzeby ścieżek edukacyjnych.
- Udostępniamy mieszkańcom gmin mobilną aplikację ułatwiającą segregowanie odpadów komunalnych.
- Przygotowujemy szkolenia on-line z zakresu edukacji ekologicznej dotyczącej odpadów i metod ich zagospodarowywania.
- Prowadzimy warsztaty ekologiczne wyjaśniające zasady selektywnego pozbywania się odpadów komunalnych.
- Organizujemy imprezy o charakterze edukacyjno-informacyjnym.
- Opracowujemy materiały edukacyjne (filmy, animacje, ulotki, broszury, plakaty).

Nasze projekty edukacyjne organizowane w ramach kampanii **Włącz Eco Wyobraźnię!**

ZBIERAJ!
BATERIE I TELEFONY

elektrosmieciarka.pl

**PANI
SPRZĄTALSKI**

BIOSegregator

 DNI RECYKLINGU

WYDAWCA:

BIOSYSTEM ORGANIZACJA ODZYSKU OPAKOWAŃ SA
BIOSYSTEM ELEKTRORECYKLING ORGANIZACJA ODZYSKU
SPRZĘTU ELEKTRYCZNEGO I ELEKTRONICZNEGO SA

UL. ODLEWNICZA 68, 30-142 KRAKÓW

TEL. +48 12 296 66 25

E-MAIL: BIURO@BIOSYSTEM.PL

WWW.BIOSYSTEM.PL, WWW.ECOWYOBRAZANIA.PL

BIULETYN WYDANY W RAMACH KAMPANII EDUKACYJNEJ WŁĄCZ ECO WYOBRAŻNIĘ
NAKLAD: 500 EGZ.

**BIO
SYS
TEM**

WŁĄCZ
ECO
WYOBRAŻNIĘ